

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak :

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frt. Egyenlő részletekre 10 kr

Megjelenik minden héten egyszer : Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos :

ISSEKUTZ JÁNOS.

Kiadó : Papp György, Gyulafehérvár

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Püsp. Lyc. nyomda

Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

Majálisok sorsa.

Az idei majálisoknak nem kedvez a szerencse. Eddig már megbukott vagy három majális, s úgy látszik az ezek után jövőeknek sem lesz jobb sorsuk.

A kedvezőtlen időjárás a legnagyobb mérvben gátolta eddig a majálisok sikerét, de ezen kívül van még egyéb oka is annak, hogy nem sikerülnek a majálisok.

Nincs kedve az embereknek mulatni, nincs, mert napról-napra nyomorultabb viszonyok közé jutunk.

Az a csekély ipari tevékenység, a mi városunkban van, alig elég annyira, hogy belőle kenyérre való haszonhoz lehessen jutni.

Az iparos osztály tehát nem képes mulatni, más osztályai pedig a társadalomnak nemcsak hogy nem járnak majálisra, de határozott ellen-szenvesek minden ilyen mozgalom iránt.

A töképezések osztálya teljesen érzéketlen minden olyan ügygel szemben, a mely némi áldozatot kíván, a bírói és ügyvédi kar tudvalevően állandóan elkülöníti magát a közérdektől, s a saját körében is a legridegebb életmódot folytat, a tanári kar útját állja annak, hogy a vezetésére bizott ifjuság legnépszerűbb és leglátogatottabb „deák majálisát” tartson, a kereskedők pedig csak a piacon szeretnek táncolni.

S mindezek felett is a legfőbb okot szolgáltatják a majálisok bukására az Istennek különös jóvoltából magasabb polcra emelkedettek henczege, pöffeszkedése.

Ha egy ilyen „előkelőbb” család vagy más tagja a társadalomnak rá is szánja magát arra, hogy „megnézzen” egy-egy majális, olyan magaviseletet tanusít, mely örökre kedvét veszi a nálánál egyszerűbb polgári családnak attól, hogy a nyilvánosabb összejövetelekben részt vegyen.

Lenézi, huzalkodik tőle s ha kolonba áll vele, kezét olyan félősen nyújtja oda, mintha ragadós nyavalyában sinylene a nálánál egyszerűbb polgárember.

Az ilyen magatartás megöli a legjobb szándékot is, elveszi a kedvét a középosztálynak a „közügy” támogatásától s így rendre megbukik minden ilyen vállalkozás.

De a midőn ez megbukik, kárt szenved vele egy csomó érdekelt szegény ember, cigány, vendéglős, czukrász és más iparos.

A cigánynak csak felényire jár ki a díja, a vendéglős, étvágy nélkül is bele kell harapjon a jó reménység fejében megsütött libába, a czukrász fagyaltot izlel, mert a majális bukásával kárba ment a haszna, miből neki is tellett volna egy kis vacsorára való.

És kihat a majálisok bukása az egész közgazdaságra, mert a részvétlenség magával hozza a keresethiányt, a ruha- és más divatcikkek a polcon marad, az élelmiek csak a rendes forgalomban maradnak.

S mi is tulajdonképen az oka mindennek? Elmondtuk már előbb.

Székelly Szemlélő.

A tanítók öröme.

Megérte már a magyar tanítóság, hogy az iskola- és tanító-testület kebelében többé nem a bürokrata, a rokonság, vagy a különböző érdekeknek kiszámíthatatlan és előrelátó rosszakaratu motivumai fognak érvényesülni, hanem maga a szorgalom, a munka és a kitartás teszi a tanítót azzá, a mivé a Gondviselés keze ötletette.

A vall. és közokt. miniszter f. év máj. 21-én kelt 32.055 sz. rendelettel új utasítást adott ki, a miből a következőket közöljük.

Az első rész a népiskolai gondnokságoknak tennivalóiról szól, a második rész a tanítóknak, illetőleg az igazgató-tanítóknak. A gondnokság elnökét és tagjait a tanfelügyelő javaslatára a főispán hat évre nevezi ki. A gondnokság tagjai egyenkint és összesen vagyoniilag felelősek az iskola vagyonáért és jövedelmeiért. A gondnokság tennivalói ezek : Meghatározza a beírás napját. Tanítási idő alatt a gondnoksági tag legfeljebb csak azért léphet az iskolaszobába, hogy meggyőződjék, bent van-e a tanító. Az iskola tanulmányi rendjét a gondnokságtól egészen függetlenül az igazgató-tanító, a tanfelügyelő ellenőrzése mellett, felelőssége tudatában intézi. A gondnokság szabja meg a vakációk napokat, az iskola ünnepeit, (a melyek közt márczius 15-dikét nem látjuk), közegészségügyi szempontból vigyáz az iskolára. A gondnokság vigyáz arra is, hogy eltiltott iskolakönyv ne kerüljön az iskolába. Az állami elemi iskolai rendtartásra vonatkozó utasítás érdekesebb intézkedései : Az osztálybeosztásnál a leggyakorlottabb tanítót az első, második és felsőbb osztályokba kell helyezni, a gyengébb testalkatu és idősebb pedig a közbülső osztályokban. Kivált nemzetiségi vidéken inkább kor szerint és nem a tanulók neme szerint csoportosítsák a tanulókat. Tíz pontban sorolja föl az utasítás az iskolakönyv-megválasztását. Fontos, hogy az autográfált jegyzetek használata éppen olyan elbűnös alá esik, mint a nem engedelmezett iskolakönyvek. Az állami tanítóknak a

T Á R C S A

Hasznos egészségi tanácsok.

A ki egészséges : annak nem kell orvos. Az egészség alatt értjük a test épségét, erejét, elevenességét, egyenes magatartását, rendes s ügyes mozgékonyosságát, vagyis : midőn nincs benne semmi fogyatkozás, gyöngeség, elbágyadás vagy valami sérülés.

A ki egészséges akar lenni, az lemondván a rendetlen élvezetekről, edzze testét és kérje ki annak tanácsát, a ki tudományánál fogva jó utasítást adhat az embernek. Cicero de Off.

Ugyanez mondja, hogy egészségünkre vigyázni kell, mértékletesen élnünk ; mert a mértékletesség az egészség anyjának tekintendő s azért csak annyi ételt s italt vegyünk magunkhoz, hogy a munka által meggyengült erőinket megújítsuk s így magunkat újabb munkára képesítsük.

A jó egészségnek jobban örülnek azok, akik betegségből kiépültek, mint a kik soha sem voltak betegek. Másikülönben mindenki azon legyen, hogy ha egészsége jó és virágzó, a beállható betegség ellen szolgáló óvszerekkel éljen, mert majdnem könnyebb a betegségnek elejét venni, mint a beállott betegségtől szabadulni.

Hipokratest kérdé egy valaki, mily tanácsot adna neki, hogy egészségét fentarthassa? A bölcs azt mondá neki : ételben, italban, álomban és szerelemben mértékletes légy ! Ugyanezt Socrates más szavakkal így fejezi ki : egyél, igyál, hogy élhess, de ne élj, hogy csak egyél s igyál !

A közmondás pedig azt tartja ; bitor, bársony, vendégség, jobb egy napi egészség és kelletlen ott a kincs, hol jó egészség nincs. Még jó egészség mellett is küzdelem az ember élete a földön.

Az ember életéről sz. Ambrus ezeket írja : annyi nyomorúsággal teljes az élet, hogy ha számba vesszük a szenvedéseket, a halál inkább jótétamény és gyógyszer reánk nézve, mint büntetés. Azért az Isten rövidre szabta az ember életét, hogy ennek alkalmatlanságai, melyek emberi erők által el nem háríthatók, vagy le nem győzhetők, az idő rövidségében találjanak véget.

Diogenes egy valakinek, ki nyomorúságosnak mondá az életet, ezt felelé : a ki jól és becsületesen él : soha sem nyomorult, de a ki vétkezen és rosszul él : annak igenis nyomorult az élete. A köznép nyomorúságosnak mondja az életét, mivel munkával, fájdalommal, a betegségekkel, kárvallásokkal s egyéb alkalmatlanságokkal teljes ; de a bölcs rosznak és nyomorúságosnak mitsem tart mást, mint a mi vétkekkel s undoksággal van összekapcsolva.

Akadott olyan ember is, a ki az emberi életet színházhoz hasonlítá, melyben gyakran a legrosszabb emberek a legbecsületesebb emberek szerepét játsszák.

S ezt az annyira ócsárolt életet még is úgy féltjük, mint legnagyobb kincsünket és ha annak épülete összedüléssel fenyeget, úgy támogatjuk minden oldalról, mint a dűledező ház szorak. Életünk s egészségünk egyik támasza az ügyes és lelkiismeretes orvos. Azért a sz. írás mondja : „Tiszteld az orvost a szükség miatt ; mert a Felséges teremtetted őt. Mert Istentől van minden gyógyulás. Az orvos tudománya felmagasztalja az ő fejét s a főemberek színe előtt dicséretet nyer. A Felséges a földből teremtetted a gyógyszereseket s az okos férfiu nem iszonyodik azoktól. Azokkal gyógyítván, megenyhíti a fájdalmat s a gyógyszerész kellemes íreket csinál s egészséges keneteket készít.”

Az igaz, hogy minden orvosságnak van egy időre keserősége : de azután a fájdalom gyümölcse egészségben mutatkozik.

Azért a közmondás is azt tartja : Fűbe, fába adta Isten az orvosságot ; az idő a legjobb orvos, és halál ellen nincs orvosság. Ez utóbbi közmondásról hallottam a mesét :

Két szomszéd birt egymás mellett két darabka földdel. Az egyiknek „Tod” német neve volt. E Tod lopkodta szomszédja földjéről a káposztát. Ezt tulajdonosa szó nélkül nem hagyhatván, egy földébe dugott táblára e szavakat írta fel : Für den Tod ist kein Kraut gewachsen ; a mi szabad magyar fordításban így hangzik : halál ellen nincs orvosság.

Orvosok tehát, mondja Martralis, legyen e három : vig kedély, nyugalom és mértékletesség. Csakhogy mi úgy gondoljuk, hogy ez utóbbi az ember hatalmában van, de nem az előbbi kettőtől mert az egyik inkább Istenadománya ; a nyugalom pedig testi-lelki épségtől s az emberek ránk nézve jó akaratától is függ. Azért a zsidó, ha az embernek békétlenséget és nyugtalanságot kíván, akkor neki rosz szomszédot kíván. És csakugyan csak addig van az embernek nyugalma, míg szomszédja, vagy más kötekedő embertársa akarja. Azért mondja a latin : Lupus est homo homini et non home. Farkas az ember embertársának és nem ember.

Az ember viszonyát embertársához nagyon szépen leírják Greguss e versei :

„Kalmár nem nézi ezélnak áruját,
Csupán a hasznót, mit beőle lát.
Ügyvéd sem azt, hogy nyert ügyed legyen,
Hanem, hogy ő hizassék pereden.
Orvos előtt is ritkán az a fő,
Hogy te megélj, hanem hogy éljen ő.
Azaz : segít az ember emberen,
Csakhogy önnön javára rendesen.”

Az életéről pedig ezt mondja Bucsányi János.

„Kert az élet ; de rózsáit
Óva kell s vigyázva szednünk
S a tövistől, hogy kezünket
Meg ne szurja, őrizkednünk !”

maguk vallásához tartozó növendékeket templomba kell kísérniük. A leckepeénz elengedését nem szünteti meg a szegény tanuló gyengébb előmenetele. A hit- és erkölcsstan tanulása alól az állami elemi népiskolákban sem felekezeti különbség, sem semmiféle ürlgy alatt senki föl nem menthető. A tanév végén nyilvános vizsgálatot tartanak. Ezen a gondnokság is megjelenhet, de csak akkor kérdezheti ki a tanulókat, ha a tanító vagy az elnök erre fölkéri. A tanító tekintélyének megsértése: fegyelmi vétség. Az osztályozásban mérsékletet és okos szigorúságot kíván az utasítás. Az iskolai bizonyítványok szabályzatában azt is olvassuk, hogy a melyik bizonyítványban nincs a vallásoktató részéről osztályzat, érvényes bizonyítványnak nem tekinthető. Az igazgató-tanító minden társának osztályát havonként, de legalább évenként 4-szer meglátogatja. Didaktikai vagy módszertani megjegyzést tennie nem szabad az igazgatónak. Vigyáz az igazgató arra, hogy a tanító egyénisége érvényesülhessen. A hit- és erkölcsstan előadást is meglátogathatja az igazgató s meggyőződhetik, hogy követik-e az egyházi főhatóság rendelkezéseit. A szülőkkel való érintkezésben öröködik, hogy a tanító tekintélyét és a tanítót meg ne sértsek s ha ez mégis megtörténne, a sértés megtorlására hivatalból kell megtennie a lépéseket. Eltiltják a privát-órát, de csak az iskola helyiségben nem szabad privát-órát adni. Ifjúsági egyesület alakítását kívánja a szabályzat, kivált a nem magyar ajku vidéken. Az osztálytanító munkaköréről szólva, a tanítót, a miniszteri rendeletek megtartása mellett, teljes szabadság illeti meg a módszer alkalmazásában és a nevelésben. Igyekeznie kell a szülők bizalmát megnyernie már példás társadalmi és családi viselkedésével is. A büntetés fokai között megmarad az iskolában való marasztalás, még éheztetéssel súlyosbítva is. — Az új rend életbe lép 1901. szept. 1-én.

Ezen utasítás egyelőre az áll. el. iskolákra szól, de minden bizonynyal a közs. és felekezeti iskolákra is kifog terjesztetni. Már pedig ott is igen sokan várják.

I R O D A L O M.

* **Megjelent H. Szántó Istvánnak**, lapunk derék és önzetlenül működő munkatársának „**Bérczek között**” című verskötete.

Kerek számban 100 vers képezi a csinosan kiállított könyvnek tartalmát, melyek közül lapunkban több megjelent. Egy füzött példány ára 2 korona. A könyv jövedelméből 100 koronát a Bethlen Gábor szobor, 100 koronát a Tanítók Háza alapja javára szent a nagylelkű tanító-költő.

Hát nem-e megható és tiszteletet gerjesztő cselekedet, illetve szándék ez? Ktől lehet ilyet látni és hallani?

Egy szegény néptanító, a ki alig képes jövedelméből tisztességesen megélni, rászánja ma-

Kisfaludy pedig ezt zengi:

„Az élet hosszú a szerencsétlennek,
Rövid a boldognak,
Játékszer az okosnak,
Alom a szerelmesnek,
Mámor a könnyelműnek,
Pusztaság a szegénynek,
Örömház a gazdagnak.”

Miért is helyesen mondja Grosz Adám: hogy az élet kedves és nagy ajándék, de ha pályatársai, örök keservek, sóhajok és könyvek, mi egyéb akkor, ha nem terhes ajándék, súlyos nyomor és kert virág nélkül, boldogság öröm nélkül, menyország Isten nélkül.

Minden embernek vannak élete s egészsége iránt bizonyos kötelmei, melyeket neki elhanyagolnia nem szabad. Ilyen kötelme az embernek a megfelelő táplálkozás. Mert hogy életünket, öröünket és egészségünket fenntarthatassuk, ételt s italt kell magunkhoz vennünk. De ne csak azért egyék az ember, mert ezt a vele született ösztön követeli, hanem csak azért, hogy életünket s öröünket megtarthassuk. Az apostol pedig így int minden ker. hívót: „Akár eszünk, akár iszunk, mindent Isten nagyobb dicsőségére tegyünk!”

De az evésnél az étkek mennyiségére és minőségére is ügyeljünk. Az étkek minősége legyen olyan hogy azok az ember egészségének ne ártsanak, az ételek mennyisége pedig azt hozza magával, hogy annyit ne együnk és ne igyunk, hogy evvel egészségünknek ártsunk.

Egészségünk megőrzése tekintetéből a ruházat is, nagy szerepet játszik. A ruha tulajdonképeai célja, hogy minket az időjárás viszontagságai ellen megvédjen és a szemérmet az emberben megővja és végre hogy az emberek nemük szerint megkülönböztetbők legyenek.

gát, hogy 10 évi legszebb vágyának és legboldogítóbb reménységének megvalósított kincséből 200 koronát hazafias célra áldozzon!! Oh törpüljete! el ti önző nagyságok, kiknek a szerencse bár milliószor többet hozott, de azért egy fityinget se áldoztatok hasonló célra.

Megrendelhető a könyv a szerző czimére küldendő postautalványon vagy levelező lappal is Magyar-Nagy-Zomboron, hol a derék költő mint Emke tanító szolgálja hazáját és küzd az emberiség művelődésének szent ügyéért.

A legmelegebb pártfogásra méltó!

Ujdonságok.

Gyulafehérvár 1901 május 13.

— Erzsébet-szobor-leleplezés Kolozsvárt.

Jövő vasárnap leplezik le a Bölöny Józsefné uró által Kolozsvár város közönségének adományozott Erzsébet szobrot. A talapzat munkája már szépen előre haladt. A leleplezési ünnepen csak kevés közönség vehet részt, a miatt, hogy az utak szelei és az ültetvények rongálásnak ki ne legyenek téve.

— **Háromnapi ájtatosság** tartatik az igalmas nővérek templomába Jézus Szent Szíve ünnepe alkalmából és pedig holnap pénteken, holnapután szombaton és azután vasárnap. Az ájtatosságok sörrendje a következő: Pénteken d. u. fél 6 órakor szentbeszéd, megkérlelő körmenet a zárda kertjében, litánia Jézus Szent Szívére az új oltár előtt. Szombaton d. u. 5 órakor sz. beszéd, utána litánia, vasárnap d. u. 5 órakor sz. beszéd, litánia, Tedeum. Az ájtatosságokat a gyulafehérvári központi oltáregyesület tagjai tartják, de részt vesznek azokban a zárda növendékei és mások is.

— **Eljegyzés.** Halmai István áll. el. tanító, a ki csak nem rég fázozott el körükből új állomáshelyére, Bánffy-Hunyadra, máris a családalapítás dicséretes eszméjével foglalkozik. Ezt bizonyítja a szerkesztőségünknek küldött értesítés, mely szerint a kedvelt tanító és népszerű fiatal ember f. hó. 8-án *várdotfalvi Sárossy Mariskával* jegyes lett. A sok jeles tulajdonsággal ékeskedő derék tanítónak köteendő házasságában boldogságot, további pályafutásán szerencsét kívánunk.

— **Koronázási ünnepélyek.** Mióta a vall. és közokt. miniszter az iskolai ünnepélyeket az el. isk. nézve elrendelte, mindig jobb és jobb sikerrel szokták az egyes iskolák az ünnepélyeket megtartani. Nagyon alkalmasok ez ünnepélyek arra, hogy a serdülő gyermekek önállóságra tegyenek szert; de emellett érdeklődést is tudnak kelteni az iskola iránt. Nem is árt, ha a szülők hébe-korba az iskola működésébe bepillanthatnak. Ez nem azért szükséges, hogy a tanítót ellenőrizték, hanem sokszor lelkesedést merithetnek a szép, a jó és hasznos iránt. Hogy az iskolai ünnepélyek mily horderővel bírnak, alkalmadtán bővebben fogjuk ezt tárgyalni, most csak annyit akartunk elmondani, hogy az idén a helybeli elemi iskolák is igen sikerült koron-

nek. De legyen a ruha minden ember rangjához és vagyoni állapotához mért; mert ha gazdag ember kopott, vagy nagyon egyszerű ruhában jár, úgy az fősვნყségnek jele s a felebaráti szeretet bírányára is mutat, mely azt is hozza magával, hogy ruharendeléssel az iparos osztálynak a megélhetés eszközeit adjuk kezébe. De lehet e tekintetből per „minium” vétkezni. Mert a ki állásán és jövedelmén fölül ruházkodik, az rendesen adósságba keveredik, magát és családját nyomorba taszítja és nem ritkán a mesterembereket is megrövidíti, a mi égbekiáltó bűn.

Az egészség fenntartásához nyugalom is szükséges. Innét van, hogy a legbölcsebb Teremtő az embereknek pihenőt ad az éjszakát adta, hogy a munka által kimerült erők helyreálljanak. Itt is kétféle módon lehet vétkezni. Az ember éjjel-nappal dolgozik, nyugalmat nem ismer s így magamagát idő előtt kimeríti, vagyis egészségét tönkreteszi, vagy pedig minden munkát kerti, örökös nyugalomnak s alvásnak adják át magukat s így a „Csendes Oceánhoz” hasonlítanak. Igaz, hogy munka után dicső a pihenés; csak hogy e pihenés ne történjék a munka rovására. Aludni eleget lehet a — sirban. Azért a latin közmondás azt tartja: Sex horis ormire sat est juvenique seni que.

A nyugalomnak egyik válfaja az üdülés és szórakozás. Az ember nem bírja ki a folytonos munkát, se a testi, se a szellemi. Szükséges tehát, hogy a munkát s a gondokat megengedett élvezetek s örömek váltsák fel. Hisz üdvözlünk is résztvevén a kánai menyegzőn evvel nekünk megmutatta, hogy a világi örömek nekünk megvannak engedve, ha Isten és saját üdvünk iránti kötelmeinkkel nem ellenkeznek. Tehát omnia ad majorem Dei gloriam facite. Mindent Isten nagyobb dicsőségére tegyetek! (M. A.)

názási ünnepélyeket rendeztek *junius 8-án*. Sőt a róm. kath. el. isk. kirándulással is egybekötötte ez ünnepélyt; kár, hogy az idő megzavarta az ártatlanok mulatságát. Az áll. iskolának a kirándulása elmaradt, mert igazán nincs a gyermekek részére alkalmas kiránduló hely. A tanulók mindkét iskolában ügyesen szavaltak.

— **Iparos majális.** Vasárnap, f. hó 16-án tartja a gyulafehérvári iparos testület majálisát a Nép-kertben. Ez az egyetlen majális ígérkezik sikerültnek, mert itt legnagyobb részt egyállásu, egyintelligenciájú közönség szokott összegyűlekezni, s a másállásuak is csak e körben találják magukat a legotthonosabban. Tizenkettő-tizenhárom évvel ezelőtt — régen volt már! — szép majalisa volt az iparosoknak. Egykori feljegyzés ezeket mondja róla:

„Egy kis éden volt e hely, hol az emberek gondtalanul örvendeztek.

A zene vigan szólt. Ifjaink s leányaink mind jobban és jobban beletűzültek a táncba.

Künn az asztaloknál hangos csevegés, poharak csengése s helyen-helyen „hallok!” kiáltások okoztak kedvethozó zajt.

Körülsétáltam az asztalokat.

Egy helyen önkénytelenül megálltam.

Kiváló volt e hely.

Nagyjaink ülték körül az asztalt, fején egy tiszteletet parancsoló és érdemlő öreg pappal, ki az iparosok ügyét figyelemmel kíséri s aziránti jóindulatának nem egyszer tettekben is kifejezést ad. Dr. Barts Ferencz kaptalani nagyprépost s püspök helyettes gondos atyai jóssággal fűzte maga körül a koszort, melynek tagjai voltak: Bálint Károly apátplebános, Dr. Mohay Sándor orsz. képviselő, Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester, Avéd Jákó gymn. tanár és szerkesztő, Pál István gymn. tanár, Dr. Náthán Bernáth, Benedek József székesegyházi káplán, Roska József főkapitány, Mihelyes Zsigmond gyógyszerész, Sombori Sándor stb. stb.

Iparosaink figyelmét egy perczre sem kerülte ki e hely, minduntalan felülvélvén arra, hogy ez asztalnál olyféle hiányosság elő ne forduljon, mely a rendezőseget mulasztással terhelné.

Az esti szellő hűvösödni kezdett.

Nagyjaink közül Dr. Barts Ferencz, Bálint Károly, Dr. Mohay Sándor, Novák Ferencz, Avéd Jákó, Dr. Náthán Bernáth s ha jól emlékszem, Mihelyes Zsigmond eléggően távozának.

Távozásuk némi lehangoltaságot idézett elő a mulatozók körében, azonban egy érczes hang, mely kevéssel azután megszólt, a figyelmet magára vonta.

Darabant György iparos-polgártársunk igyekezett kifejezést adni az ipartestület örömeinek és hálájának afelett, hogy (gyulafehérvár sz. kir. város minden jóra való polgára ismeri és méltányolni tudja az iparosok igyekeztét az iparügyek előmozdításában.

Szavai mély benyomást keltettek a hallgatókban s nem-sokára visszhangra is találak.

Benedek József, az Istenigéjét nemes lelkének szentélyéből buzogn hirdető pap állott most fel, kinek láttára az előbb éljenző, tapsoló, vigadó és zajos közönség mintegy kalapácsütésre elnémult s köréje gyűlve áhitattal hallgatták szavait.

Fenségesen nézett ki a szónok ezen nemes felhevülésében. Karjait kitárva, szép zenéjü hangját nem kimélve, tartott felkőszöntöt az iparosokra, kik nélkül nincs társadalmi élet, s kik nélkül a föld sem forogna, mert ahhoz a mozgó erőt az iparosok csinálják.

Hogy a megbüvölt hallgatóság miként fejezte ki elismerését a szónok iránt, nehéz volna leírni. Meg se kísértem. Annyi igaz, hogy szavai végeztével olyan dörgelemes éljenzés tört ki, hogy ellenlábasaink e perczben mind megtántorodhattak, mert a hang erős és intenzív nyomása miatt legalább is föld-repedés történéhetett a tulajdonon.

Felkőszöntötték még az ipartestületet Pál István gymn. tanár, az örökké nyájas és lekötélőző modoru lelki atya s egy legatus fiatal ember, kiknek szívükből jövő és szívhez szóló beszédei szintén zajos hatást keltettek.

A tánc persze ezenközben is javában folyt.

Eppen négyesre került a sor, melyet én is táncolni óhajtottam volna még pedig a saját feleségemmel. Kit ez este bizony kevés figyelemben részesíttem ellévén foglalva a megszívlelni valókkal.

Az óhajlás óhajlásnak maradt, mert a tánczó közönség egy része négyesre számított, más része pedig keringőzni szeretett volna.

A cigányok pedig, hogy egyik félnek se teljék kedve, csárdásra pengették a hurokat.

Nem is kellett egyéb. A keringőzni óhajtók ugyancsak demonstráltak a csárdás ellen, míg ifjaink tízesebb része, felejtve a négyest, a csárdást örömmel fogadta.

A nagy zajban alig lehetett megérteni egymást.

Már komolyabb jeleget öltött a demonstráció, a mikor elő áll egy férfiú kinek szava az iparosok előtt nyomni szokott a lathán.

Kádár Miklós, az iparosok lelke-teste, mindene oda áll a zenekar elébe s azt mondja a primásnak, hogy „most már csak azért is huzz egy olyan ropogós csárdást a mire még a vén-asszonyok is tánczra perdüljenek”, mire hatalmas „Eljen Kádár Miklós!” kiáltások között rázendítették a csárdást, melyet kiviradtig soha el sem hagytak.”

Ki tudja, mikor fognak ezek a jó idők még egyszer visszatérni.

— **A gyulafehérvári r. k. elemi fiúiskolában** az 1900—1901-ik tanévet záró nyilvános vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg. Junius: 17-én d. e. 8—12 óráig a IV. oszt. minden tantárgyból. 18-án d. e. 9—12 óráig a III. oszt. minden tantárgyból. 19-én d. e. 8—12 óráig a II. oszt. minden tantárgyból. 20-án d. e. 8—12 óráig az I. oszt. minden tantárgyból. 21-én d. e. 8 órakor háláadó isteni tiszteletet a szt. Ferencz-r. templomban, melynek végeztével évrő ünnepély, érdemsorozat felolvasása, jutalom és bizonyítványok kiosztása. Ugy a vizsgálatokra, mint a záróünnepélyre a tisztelt szülők és érdeklődő közönség tisztelettel meghívatik. A jövő tanév 1901. év szeptember hó 2-ik napján kezdődik, ugyanakkor tartatnak meg a felvételi és javító vizsgálatok is. Gyulafehérvárt, 1901. június 1. Az igazgatóság.

— **Vizsgák az áll. el. iskolában.** A helybeli áll. el. isk. évrő vizsgái f. hó 24-től kezdődőleg a következő sorrendben tartatnak meg. 24-én (hétfőn) délelőtt 8—11 óráig a III., IV., V. és VI-ik fiú-osztályok minden tantárgyból, 25-én (kedden) d. e. 8—11 óráig a III., IV., V. és VI-ik leányosztályok minden tantárgyból; 26-án (szerdán) d. e. 8—10-ig az I—II-ik fiú-osztályok; 10—12-ig az I—II-ik leányosztályok,

A női kézimunkák, valamint az írásbeli dolgozatok és rajzok az egész vizsgaidő alatt e czélra berendezett egyik tanteremben lesznek közszemlére kitéve.

— **Margit-krém.** Kevés hölgy van az országban, ki a Földes Kelemen híres aradi gyógyszerész ezen kiváló arczenőcsét ne ismerné. Ugyanis az összes szépítő szerek között a Földes-féle Margit-krém örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen ártalmatlan, sem biganyt, sem ölmot nem tartalmaz, a bőr mindenféle tisztátalanságát, szepőt, pattanást stb. néhány nap alatt eltávolítja és az arcot széppé, üdévé varázsolja. Nagy tégely 2, kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél és minden gyógyszerárban. Utánzatoktól óvakodjunk.

— **Nők mint lakájok.** A Themze melletti metropolisban kifelé áll a rudjuk a lakájoknak. Mint ugyanis Londonból jelentik, az előkelő házaknál kezdik elbocsátani a szolgásmélyzetet s helyettük nőket alkalmazni. A legszebb nővést leányokat választják ki e czélra s a legbájosabb női-lakáj kosztümbe bujtatják az új személyzetet. Egyik előkelő család urnője a napokban hat leányt sorozott be a legmodernebb női gárdába. A kosztüm, melyet a női lakájok hordanak térdig érő feszes nadrág, fekete atlaszból, fekete selyem harisnya és lakkezipő. A brocat mellényke felett fekete bársony kabátot viselnek. A jelentés arról is hirt ad, hogy azokban a házakban, ahol már az új rendszer uralkodik, fölülte sok a férfi vendég. Most persze igyekeznek a többi előkelő családoknál is az új rendszert bevezetni, nehogy tőlük a vendégek elmaradozzanak, mert kétségkívül mindenki szívesebben látja maga körül a női szolga személyzet bájos hadát, a pajkos mosolyt ajkukon, mint egy ásitó szolga unalmas arcát; merev, kimért modorát. Vannak azonban akik nem jó szemmel nézik az ötletes s kedves változást s ezek: maguk az elesapott szolgák s lakájok.

— „**És mégis mozog a föld!**“: az acetilengáz mégis robban! mondogatják ujabban a szegszárdi szállodákban történt nagy robbanás után. A természetes tulajdonságokat pusztá állításokkal megváltoztatni nem lehet, azokkal mindig kell számolni! Sajátságos véletlen, hogy éppen most rendez be a villamvilágítást Szegszárdon a Siemens és Halske cég s mintegy megnyugtatóan hat a lakosságra, hogy annak rendkívüli nagy előnyöségei mellett egyszersmind a robbanások örökös aggodalmaitól is megmenekülnek.

— Figyelmeztettük t. olvasóinkat lapunk mai számának hirdetési rovatában megjelent „**Concordia sorsjegyek**“ című hirdetésre, melynek főnyereménye **30.000 korona** és húzása visszavonhatatlanul 1901. június 25. lesz.

— **Hírdetmény.** Másolat. Alsófehérvármegye filloxera bizottság elnökétől. Sz.: 85—1901. F. B. Az utóbbi időkben gyakran fordul elő az, hogy vármegyei községek és egyes szőlőbirtokosok filloxera által már teljesen elpusztított, többnyire más művelési osztályba sorozott (pl. szántó, kaszáló, vagy parlagon hagyott) szőlőterületeik kárpótlása végett vármegyénk filloxera bizottságához fordulnak a végből, hogy eme régebben elpusztult területeik után □ ölenként a vármegye filloxera elleni védekezési alaplól 12 fillérrel kárpóttassanak. Tekintettel ama körülményre, hogy a filloxera elleni védekezési szabályrendelet 14. §-a értelmében a filloxera által ellepett szőlőterületnek teljes írtás szempontjából való írtási határát, a filloxera bizottság állapítja meg, továbbá ugyancsak az említett szabályrendelet 23. §-ának értelmében csak a teljes írtás folytán kijelölt és tényleg kiirtott terület után, vagy ugyancsak eme szakasz módosításával a filloxera vész nagyobb elterjedése esetében teljes írtásnak tekintendő a szőlőtőkék gyökereitől való kivágása, kiszedése s a helyszínén elégetése is, mely czélból a talaj 75. c/m. mélységre megforgatandó: természetesen az írtásra kijelölendő filloxeralepett szőlőterületek előre bejelentendők bizottságunkhoz, hogy a teljes írtás határa a biztos által kijelölhető legyen. Miután ugy a községek, valamint egyes szőlőbirtokosok az írtásra kijelölendő szőlőterületeiket rendszeren megkésve jelentik be, midőn már az írtás a vész korlátozása czéljából nagyobb mérvű elterjedése folytán többé már nem indokolt, sőt egyáltalában a siker reményével keresztül sem vihető, felkérem a tekintetes Urat, hogy a legkiterjedtebb módon hozza tudomására vármegyei szőlőbirtokos közönségünknek, hogy pusztuló szőlőterületeik kárpótlására csak az esetben tarthatnak igényt, ha azt teljes írtás szempontjából minden év szeptember hó 15-ig a vármegyei filloxera bizottságnak írásban bejelentik. Megjegyzem azt, hogy a bejelentett területek felül lesznek vizsgálatra és a vész korlátozása czéljából miként eddig ugy ezentul is, ha a teljes írtás indokolt, kárpótlástni fognak a filloxera alaplól. Nagy-Enyeden, 1901. május hó 29-én. Csató János s. k. filoxera biz. elnöke. Tudomás vétel végett közhírré tétetik. Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsától. 1901. június hó 6. Novák, polgármester.

A madarak hasznáról és káráról.

Herman Ottó könyve.

Kedves meglepetést szerzett gazdaközönségének a földművelési miniszter azzal, hogy ornithologusaink nesztorával, kedves ingyenmunkásaink védelmére, könyvet íratott. Szokatlan dicsősége egy magyar irodalmi műnek, hogy huszezer példányban lásson napvilágot, de Herman Ottó könyve ezt a dicsőséget megérte és méltán, mert az a véghetetlen szeretet, melylyel könyvében a madarak hasznáról és káráról szól és az a kedvesség, melylyel a madarak életének belső mozzanatait tárgyalja, valóban nagy figyelmet érdemel s megérdemli azt, hogy a miniszter a lehető legnagyobb támogatásban részesítse.

A száz művészi képpel ellátott pompás kiállítás

könyv elmondja, hogy hogyan vélekedik a szerző az ég madarairól és hogy jobban meggyőzőn lelkiismeretes kutatásáról: a hosszú életűtőre hivatkozik, melyen át a természet nagyszerűségét csodálta és tapasztalatait gyűjtötte. Elmondja, hogy az életuton neki már beesteledett, „éppen csak hogy még nem harangoznak...“ Az életuton megállva, hálás szívvel áldja a sorsot, hogy a még hátralevő arasznyi életidőből melegen szeretett magyar gazdanépének egy keveset szentelhet, hogy ezt teheti, köszönetet mond Darányi Ignác miniszternek is, ki felismerve a magyar gazdanép okulásra törő vágyát, őt választotta ki e könyv megírására.

Megszólaltatja egy-egy megragadó hanggal a nép természetes okosságát, amint életével és a madárellettel tréfálkozása és munkája közben, amint valami született természetű foglalkozik s mint egy-két példabeszédekben nyilatkozik: szavával madárra czéloz, embert talál s amint a madár szavát eleven lelke emberi szavá változtatja. Tovább menve: az ember békés család otthonával példálódzik s észre se vesszük, hogy a madár otthonát mutatja be, egyre keresni látszik, hogy hogyan s miként férközzék szívünkhez s hogy miként biztosítsa a madarak iránt jóindulatunkat.

A gazda elveti a magot, látja csírázását, a zsenge palánta kibuvását, megfigyeli növekvését, látja lábas-jóságának, majorságának életrekelését, növekedését, megerősödését; de látja mindennek a vesztét, elsatnyulását, kimaradását is, keresi az okot, de nem mindig találja meg, ekkor kezdődik azoknak a kötelessége, kik tudásuknál, tapasztalatuknál a felvilágosítást megadhatják; lehet a madár hasznos is, káros is, de a kár is sokszor olyan mint a falat kenyér, a mit a gazda hasznos munkáért eselédjének ad, mert hiszen igaz, hogy ezt a falatot a gazda családja szájától vonja meg, de a eseléd megszólítja — azonképpen a madár is.

Egy köhajtástól felriad a varjuserég; pedig ha megszólította kukoricását, a gazdaember tiz követ sem sajnálja tőle — nem is kell! Bántani azonban nem szabad, mert majd megváltozik ám a dolgok sorja, ha elérkezik a szántás ideje, ekkor majd ugyanaz a varjumadár kedves társa lesz a szántóvetőnek, mert hasznos munkát végez „oly szorgalommal, a milyen éppen madártól telik“, amint az ekevasa behasít az anyaföldbe és szép sorban forgatja a rögöt: a varju, a csóka, sőt még a tolvaj szarka is, az eke nyomán halad s okosságtól fénylő szemmel keresi a csimaszt, kukacot, s nincs az a bajod, mely kikerülne figyelmét, megszedi a begyét a szántóvető legnagyobb ellenségeivel.

Hasznossá és károsá a madár csak ott lesz, ahol az ember megbolygatja a szűz természet rendjét és nagy tömegben kezdi természetűt a maga javára az „életet“, a gyümölcsöt, a majorságot s egyebet okkalmóddal kell itt tenni!

Eznek a kis könyvnek legfőbb rendeltetése az, hogy a madarak hasznáról és káráról tiszta képet fessen, mert ezen fordul meg az, hogy a földművelő, kertészkedő, szóval gazdálkodó magyarság, mindenképp helyesen bányék az ég madaraival.

A könyv kétszer nyolczvanhárom oldalon, a hazánkban számbavett 334-féle madárból nyolczvanháromat Csörgei Titusz kitűnő madár képeiben bemutat a könyv egyik oldalán, a másik oldalán pedig rövid leírását és életmódját adja.

Szól még a könyv a madár-munka törvényéről és felsorolva a talált 334 magyarországi madarat, a madár tudományos nevén kívül, a költőzködő madaraknál az érkezés és távozás idejének átlagát is jelzi.

Erdemes könyv tehát Herman könyve és balával tartozik érte gazdaközönségünk a földművelési miniszternek, hogy Csörgei Titusz kitűnő madárképeit Herman könyvében megörökítette, hogy áldozatkészségével a könyvet egy korona ár mellett olcsóvá tette, hogy azt még a legszegényebb gazdaember is megszerezheti; de a miniszter áldozatkészsége még tovább ment, mert közismert dolog, hogy a könyv a községi jegyzőknek, valamint lelkészeknek és tanítóknak, akik eziránt egyszerűen levélben, vagy akár levelező-lapon a m. kir. földművelésügyi minisztérium IV. főosztályához fordulnak, ingyen küldték meg. (H.)

Azt mondják, — de nem hisszük.

Azt mondják, hogy a kopaczfajtek mind okos emberek.

— Nem hisszük.

*

Azt mondják, hogy a mi cigányaink rendszeren a legujabb zenedarabokat szokták játszani.

— Nem hisszük.

*

Azt mondják, hogy a legközelebbi alkalommal, midőn valamely közöshadseregbeli főtiszt városunkban időzni fog, annak jeléül a vár fokára magyar nemzeti zászlót fognak kitűzni.

— Nem hisszük.

*

Azt mondják, hogy városunkban nincsenek csalódott szerelmesek.

— Nem hisszük:

*

Azt mondják, hogy Gyulafehérvárt az irodalmi tevékenység élénk és buzgó.

— Nem hisszük.

*

Azt mondják, hogy városunkban az idén volt a legjobb érettségi vizsga.

— Nem hisszük.

*

Azt mondják, hogy a jövő tanévben polgári fiúiskolánk is lesz.

— Nem hisszük.

Azt mondják, hogy báró Beck tábornak itt időzése alatt csak magyarul beszélt.

— Nem hisszük.

*

Azt mondják, hogy a gazdagok a legjobb adakozók.

— Nem hisszük.

(Folyt. köv.)

Nyilttér*)

Henneberg-selyem csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendeltetik Blouzokhoz, ruhákhoz fekete fehér és színes selyem 65 krtól 14 frt 65 krig méterenként. Mindenkinék **bérmény és elvámolva házhozszállítva**. Minták postafordultával. Schweiz-ba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Henneberg & selyemgyáros cs. és kir. ud. vari-szállító **Zürichben**

* Az e rovat alatt közölttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Egy cukrász nyilatkozata.

Váradi József ur Ahonyban a cukrászmesterséget űzi. Ezen foglalkozás a szembetűnően gyengébb természetűeket különösen a sütőkemence forrósága folytán keletkező baleseteknek teszik ki. Az általuk beszívott levegő el van romolva, a felhevített légkör gyengíti a vért, miáltal az ember a vérszegénység és gyomorhajok iránt fogékonyvá válik Váradi ur egy napon azt olvasta egy újságban, hogy a Pink-labdacsok, ezen elsőrangú erősítő szer olyan betegségek ellen, mint azok, a melyektől ő volt egy idő óta meglátogatva, nagyon hatásosak, tehát nem habozott tovább, hogy ezeket megszerezze magának. A következő módon tejezi ki megelégedését a Pink-labdacsok által elért eredményekről:

„Teljes örömmel nyilvánítom önnek a következőket: több mint nyolcz hónap előtt nagyon vérszegény lettem, elvesztettem erőmet és kedvemet és oly heves fejfájásban szenvedtem, hogy azt hittem, hogy szegény fejem szétreped. Továbbá a gyakori oldalszurás minduntalan elállította a lélegzetemet, szóval egész lényem le volt verve a fájdalomtól és a gyengeségtől. Számos gyógyszer, melyeket nekem írtak, vettem be, de eredmény nélkül, erre kísérletet tettem a Pink-labdacsokkal és ezeknek nem remélt hatásuk volt. Ma teljesen meg vagyok gyógyulva és nagyon jól érzem magamat. Jó étvágyam van és a gyomorfájdalmak megszűntek, hasonlóképpen derék és hasfájásom. Nagyon jól alszom és fáradtság nélkül bírok dolgozni. Egy szóval a Pink-labdacsok ismét egészségessé és erőssé tettek.

Mindenen bajok, melyek Váradi ur betegségének lefolyását jelzik, a vérszegénység jellemző tünetei, melyek a vér elszegényedéséből származnak. És ezen gyógyítás egyetlen alapja a Pink-labdacsok helyrallító hatásában rejlik, mely labdacok a vért gyarapítják és ezáltal a vérszegénységet, sápkórt, idegfájdalmat, neurastheniát, rheumát és az általános gyengeséget úgy férfiak, mint nőknek legyőzik.

Kaphatók minden gyógyszerárban, valamint a magyarországi főraktárban TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárában Budapesten, Király-u. 12., dobozonként 1 frt. 75 krért vagy 6 doboz 9 frtért.

Páratlan a THYMOL fog-kréme!

THYMOL
a legkellemesebb fogtisztító szer,
üdit, frissít.

THYMOL
ártalmatlan
antiseptikus
megszünteti
a fogfájást.

THYMOL
törvényesen
védett Hazai
gyártmány.

THYMOL
fehéríti, szépiíti és konszerválja a fogakat.

THYMOL
uton igen
csélszerű, nélkülöshetetlen.

THYMOL
förlömulmin-den más fogtisztítószer.

1 tubus 60 fill. — Kapható mindenütt Egyedüli készítő és főszéktüldési raktár:

S Á V O L Y illatszergyára

gőzerőre berendezett hygien. kosmet-laboratorium, magy. elsőrendű finom pipere-szappangyár
Budapest, II., Damjanich-utca 28.

Gyári raktár és fióküzlet: Temesvárott
Főraktár: Gyulafehérvárott GOTH GYULA illatszerező
NANI ODON divatru kereskedő

Mintakártya, novszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

J. B. Misselbacher Sen. cégénél Gyulafehérvár.

a fogakat tisztán, fehéren és egészségben tartja.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyosók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

legjobb sorvetőgépek,
zeeskavágók, rőpavágók
kukorleza-morzsolók,
darálók, őrő-malmok,
egyetemes acso-ekék

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cséplőgép-gyára.

Az összes nyeremények összege 365.000 korona

— **Huzás már e hónap 28-án** —

Az ezen sorsjáték után remélhető tiszta jövedelem Ő eszé-
szári és apostoli királyi Felsége f. 6. május 1-én Gödöllőn
kelt legfelsőbb elhatározása folytán akként fog felosztatni,
hogy: 1. a vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és ár-
vai segélyezésére szánt alap, 2. a budapesti VIII. ker.
általános jótékonyági egyesület (Budapest, Baross-utca
67. szám), 3. a Nyitra és vidéki segélysegélyező kereszt-
ény nőegylet, 4. a pozsonyi „Stefánia”-árvaház, 5. az ál-
talanos (budapesti) egyetemi segélyegylet, 6. a katolikus
munkásnőket védő egyesület, 7. a budapesti tanítók se-
gélyegylete, 8. a „Szent-Vitus”-ról nevezett horvát vakok-
intézete, 9. a budapesti önkéntes mentőegyesület, 10. a
budapesti „Fröbel” nőegylet egy-egy tized részében ré-
szesíttessék.

Egy sorsjegy ára 4 koronával van megállapítva
Sorsjegyek kaphatók: a m. kir. lottóőrvédéké igazgatóságnál Budapesten, valamennyi posta-, adó- és söhivatalnál, vasuti állomásokon s a leg-
több dohányüzletében és váltóüzletben.

A. m. kir. lottójövedék igazgatóság

 Utolsó előtti hét.

Huzas visszavonhatatlanul 1901. Junius 25-én

CONCORDIA SORSJEGYEK
à 1 korona.

Főnyeremény

30.000
korona értékű.

Ajánlja :

BLUM ISTVÁN, FUCHS NÁNDOR dohány nagytőzsde
Gyulafehérvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Közponi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.
Nyomtatott Papp Györgynél Gyulafehérvárt.